

een proces wegens het invoeren van de visverkoop via de vismijn gekoppeld aan een heffing op de verkoop.

Bron : R.A.B. Oud notariaat 826 (Blondeel) akten 89, 90 en 95.

"THE OSTEND MANIFESTO" (oktober 1854)

door Luc FRANÇOIS

Op 9 oktober 1854 kwamen drie Amerikaanse ambassadeurs voor geheim overleg bijeen te Oostende. Ze waren alledrie op post bij Europese regeringen : Pierre SOULÉ te Madrid; James BUCHANAN te Londen en John MASON te Parijs. Op 12 oktober 1854 reisde het trio door naar Aken : het hoopte daar meer privacy te vinden en vooral wilde het de internationale pers ontlopen. Zes dagen later resulteerde hun overleg in een "geheim" document aan de Amerikaanse regering, hun opdrachtgever. Nog voor het document Washington bereikte stonden de voornaamste passages reeds in de Amerikaanse en Europese pers. Het Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken zag zich verplicht zich van het document te distancieren. De nota, die ten onrechte de naam van "The Ostend Manifesto" meekreeg, bleef dus zonder gevolg, maar bracht wel de naam van Oostende in heel wat studies over internationale politiek van de negentiende eeuw. Veel minder bekend is echter het lokale luik van deze anekdote, dat ik aan de lezers van "De Plate" wil voorleggen. Waarom kozen de Amerikanen Oostende uit als onderhandelingsplaats ? Waren ze door een lokale personaliteit naar hier uitgenodigd ? Waar logeerden en vergaderden ze ? Zijn er in de Oostendse pers sporen van dit kortstondig diplomatiek overleg overgebleven ? Kwamen de ambassadeurs in contact met het stadsbestuur ?

De hiernavolgende paragrafen plaatsen "The Ostend Manifesto" in een ruimer, internationaal kader.

Sedert hun onafhankelijkheid hebben de Verenigde Staten van Amerika steeds een buitengewone interesse aan de dag gelegd voor het centrale gedeelte van het Amerikaanse continent. Meer bepaald ten aanzien van Cuba waren heel wat politici van oordeel dat dit eiland "the Key to the Continent" vormde en dat het om geopolitieke redenen beter was dat het deel zou uitmaken van de Verenigde Staten zelf.

Cuba, dat Spaans bezit was bij het begin van de 19e eeuw, werd ook door Frankrijk en Groot-Brittannië begerig bekeken. De Britse interesse voor het eiland was in 1823 de directe aanleiding tot het afkondigen van de Monroe-doctrine ("Amerika voor de Amerikanen") en de Verenigde Staten duldden voorlopig nog wel de Spaanse aanwezigheid, maar wensten zeker geen souvereiniteitsoverdracht naar een ander Europees land.

De Amerikaanse interesse nam nog toe als gevolg van het interne conflict tussen Noord en Zuid over de slavernij. Indien het Noorderlijke anti-slavernij standpunt het mocht halen in de V.S.A., dan leek Cuba voor het Zuiden een ideale plaats voor één of twee slavenstaten. Door snelle annexatie kon het Zuiden wellicht ook verhinderen dat Spanje plots zou besluiten de Cubaanse slaven de vrijheid te schenken.

In 1853 kwam de democratische president PIERCE aan de macht in Washington. Onder Zuiderse druk maakte hij van de annexatie van Cuba een prioriteit en hij zond de flamboyante senator uit Louisana,

Pierre SOULÉ, als ambassadeur naar Madrid. Naar aanleiding van een Spaanse controle van een Amerikaans schip, dat van New-York via Havanna naar Mobile (Alabama) voer, gelastte de Amerikaanse regering haar voornaamste ambassadeurs in Europa tot bovengenoemd overleg. Deze stelden voor Cuba af te kopen voor een bedrag van maximaal 120 miljoen dollar. Indien Spanje weigerde, dan suggereerden ze Cuba te veroveren : "... upon the principle that would justify an individual in tearing down the burning house of his neighbour if there where no other means of preventing the flames from destroying his own home".

Europa, dat in dat conflict de zijde van Spanje koos, kon alleen verbale druk op de Verenigde Staten uitoefenen : Frankrijk en Groot-Brittannië waren te zeer verwickeld in de Krimoorlog om Spanje daadwerkelijk hulp te bieden. De Verenigde Staten zelf konden van deze gunstige uitgangspositie weinig gebruik maken : overgaan tot verovering van Cuba zou het Noord-Zuid conflict enkel maar hebben verscherpt en het uitbreken van de Burgeroorlog hebben bespoedigd. Het resultaat was dat de "Cubaanse kwestie" wat uit de actualiteit wegdeemsterde. In 1898, met de Spaans-Amerikaanse oorlog, stond het probleem opnieuw in volle omvang op de voorgrond.

De argwaan van Washington ten opzichte van het bewind in Havanna is duidelijk veel ouder dan de Castristische machtsovername aldaar.

RECTIFICATIE i.v.m. KAART 79 VAN DE TENTOONSTELLING

"OOSTENDE VRIJHAVEN"

Bij een bezoek gebracht aan de merkwaardige tentoonstelling "Oostende Vrijhaven" heb ik wel te vlug en ook ten oprechte geoordeeld dat de kaart nr. 79 geen betrekking had op Oostende.

In de inventaris van de Kaarten en Plannen van het R.A. te Gent, staat vermeld : Carte intitulée, plan et profil de la tête d'abordage et pont de communication, construit en 1785-1786.

Het plan geeft een schets weer van, op de linkerzijde, een brede dijk met de inscriptie "digue de mer construite en 1785-1786 pour l'établissement d'un lazaret et entrepot de 184 ps. de longueur et pont de communications jusqu'à la nouvelle redoute". Van uit deze dijk loopt, naar rechts op, een brug die haaks eindigt.

Hierbijgaande is een tekst gevoegd "Etat estimatif des ouvrages en fascinage et terres grasses à faire à la tête d'abordage et redoute qui flanque le port, emportée par le courant des marées et des eaux du pays par l'écluse d'Hasegras; 3.030 fl. Ostende le 15 juin 1786. Getekend C. DE LAMY Cap. Ir.

De vermelding van de Hazegrassluis leidde ons ertoe te denken dat het hier de sluis betrof van de Hazegraspolder, die in 1784 door de aanleg van de Nieuwe Hazegraspolder werd uitgebreid, langs heen het Sluissche Gat of het Zwin.

De termen in de tekst gebruikt zoals "lazaret", "entrepot" en de verwijzing "qui flanque le port" kunnen geen betrekking hebben op de Hazegraspolder. Het moet hier gaan om uit te voeren werken in de Oostendse haven.

Op het Oostendse Hazegras, dat in die jaren nog niet was behuist, was er wel een sluis te vinden nl. de Ste-Catherinesluis, die het overtollige polderwater langs de Amerikakreek in de geul loste.